

Handreiking

Samenwerken bij strafbare kindermishandeling

Raad voor de Kinderbescherming
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Deze handreiking gaat over samenwerking tussen Veilig Thuis, politie/Openbaar Ministerie, Raad voor de Kinderbescherming en Reclassering in gevallen van meldingen aan Veilig Thuis waarbij sprake is van een vermoeden van strafbare kindermishandeling. De handreiking is geschreven voor de professionals van de genoemde organisaties. Het doel van de handreiking is te komen tot overleg in alle gevallen waarin de ene professional op zich het expertisegebied van de andere professional begeeft, zodat ieder in staat wordt gesteld optimaal (samen) bij te dragen aan het uiteindelijke doel: veiligheid voor kinderen.

Elke zaak vraagt om een professionele afweging en elke afweging is maatwerk. Deze handreiking kan jou als professional helpen bij het maken van de afweging: door aanknopingspunten voor je denken te geven, door denkstappen te ordenen en door je uit te dagen om waar je afwijkt je keuze te motiveren. En vervolgens je handelen aan te passen. De handreiking is besproken en vastgesteld in het netwerkoverleg tussen Veilig Thuis, Politie, Openbaar Ministerie, Raad voor de Kinderbescherming en Reclassering.

Inleiding

Als een kind wordt mishandeld, is het van belang ervoor te zorgen dat dat zo snel mogelijk blijvend stopt. Om te weten wat daarvoor nodig is, moet je eerst weten of er iets is gebeurd en daarna wat er is gebeurd. Daarom wordt onderzoek gedaan naar de feiten. Dat onderzoek bestaat uit het spreken met betrokkenen, het bekijken en beoordelen van letsel, het vastleggen van gebeurtenissen op beeld of geluid, het bekijken van telefoons, het onderzoeken van de plaats waar het letsel zou zijn ontstaan etc. etc.

Onderzoek naar de feiten kan vaak maar één keer goed.

Er is maar één eerste gesprek met een kind of met zijn ouders/verzorgers. Letsels moeten bij voorkeur kort nadat ze zijn ontstaan worden onderzocht. Sporen en andere bewijsmiddelen kunnen maar één keer worden verzameld. Als de feiten niet meteen goed worden verzameld, is de kans klein dat er ooit nog een heldere beschrijving is van wat er nou precies is gebeurd en onder welke omstandigheden. Anders gezegd:

“Van een onscherpe foto kun je nooit meer een scherpe foto maken”

Het onderzoek naar de feiten is dus nodig om te weten of en zo ja wat er is gebeurd. De feiten geven daarnaast inzicht in wat er moet gebeuren om herhaling te voorkomen en het geweld te laten stoppen.

Soms is vrijwillige hulp voldoende. Soms is het nodig om hulp of behandeling af te dwingen. Het afdwingen van hulp heeft altijd een grondslag in een wettelijke bevoegdheid. De grondwet bepaalt dat waar overheden burgers dwingen iets te doen, de rechter altijd het laatste woord heeft. Welke rechter dat is, hangt af van de bevoegdheid die wordt ingezet. Bij een huisverbod wordt getoetst door de bestuursrechter. Ondertoezichtstellingen en uithuisplaatsingen worden uitgesproken door de civiele rechter. Strafrechtelijke dwangmaatregelen worden opgelegd of getoetst door de strafrechter. Elk wettelijk kader kent weer zijn eigen bewijsdrempel. Dat betekent dat bij elke door de rechter opgelegde interventie een verschillende mate van zekerheid nodig is over wat er precies is gebeurd.

Eén gezin, één plan, samen verantwoordelijk voor veiligheid

De Nederlandse wetgever heeft verschillende organisaties belast met het doen van onderzoek en het beslissen over wat er vervolgens nodig is. Veilig Thuis heeft op basis van de WMO en de Jeugdwet wettelijke (onderzoeks)taken, de politie heeft op basis van de politiewet de taak om hulp en steun te geven aan hen die onveilig zijn en daarnaast op grond van het Wetboek van Strafvordering onderzoekstaken bij strafzaken, de Raad voor de Kinderbescherming heeft onderzoekstaken en kan interventies aan de rechter voorleggen, het Openbaar Ministerie is leider van het onderzoek door de politie én beslisser over (het voorleggen aan de rechter) van interventies en de reclassering heeft als taak te onderzoeken en te adviseren over welke interventie het Openbaar Ministerie of de strafrechter zouden moeten inzetten bij een dader.

Uit internationale verdragen en uit nationale wet- en regelgeving volgt dat alle betrokken partijen daarbij gehouden zijn aan het adagium 'één gezin, één plan'¹. De gedachte is om zoveel mogelijk vanuit het systeem als geheel te kijken naar wat nodig is om acute en duurzame veiligheid zoveel mogelijk te bewerkstelligen. Tot op heden slagen de diverse betrokken organisaties er onvoldoende in om dit goed in de praktijk te brengen. Deze handreiking is bedoeld om professionals hierbij zo goed mogelijk te ondersteunen.

Handreiking ter ondersteuning van professionals

De handreiking geeft houvast voor de manier waarop professionals elkaars onderzoekshandelingen en elkaars interventies op elkaar kunnen afstemmen. Samenwerken is een uiterst complexe bezigheid. Iedereen werkt vanuit zijn eigen (wettelijke) perspectief en vanuit zijn eigen professionele opvattingen. Toch is goed samenwerken voor de kinderen waar het om gaat, cruciaal.

Goed samenwerken begint met elkaar opzoeken en in gesprek gaan over elkaars mogelijkheden en (on)mogelijkheden. Het gaat over het bouwen aan vertrouwen in elkaar. Het weten waar jouw expertise begint maar ook waar die ophoudt en de expertise van een ander begint. Snappen wanneer jouw acties het werk van de ander versterken, maar ook snappen wanneer jouw acties het handelen van de ander onmogelijk maken. En dan daarin samen keuzes maken.

De handreiking is bedoeld om te gebruiken als toets voor je eigen handelen, maar ook als document om met elkaar het gesprek aan te gaan. Hoe werkt dit bij ons in het gebied? Wat moeten we samen regelen om dit voor elkaar te krijgen. Hebben we dit in deze zaak goed gedaan? Zo nee, hoe doen we het een volgende keer samen anders?

Heb je een gesprek met een professional van een andere organisatie, check dan even of deze persoon deze handreiking kent en gebruikt bij de beantwoording van je vragen. Pak hem er desnoods samen even bij en kijk over welk onderwerp je vraag precies gaat en wat je dan van de ander voor antwoord nodig hebt.

Escaleren is professioneel

In de handreiking wordt veel aandacht besteed aan onderling overleg. In dat overleg tussen professionals moeten per zaak veel vragen beantwoord worden. Dat zal – zeker in het begin – niet zonder meer altijd makkelijk zijn.

¹ Deze gedachte is terug te vinden in het Internationale Verdrag inzake de rechten van het Kind ([link](#)), het verdrag van Istanbul ([link](#)) en de Europese richtlijn bescherming minimumnormen slachtoffers ([link](#)). Het uitgangspunt is vastgelegd in de WMO ([link](#)) en de Jeugdwet ([link](#)). Veelal wordt ook 'één regisseur' genoemd, maar deze gedachte is in de wetgeving niet uitgewerkt, waardoor er op dit moment meerdere regisseurs zijn en de discussie vaak blijft steken op 'wie heeft de regie'. Samenwerken gaat niet over wie de regie heeft, maar over hoe je goed op elkaar afstemt.

Ook zal het voor gaan komen dat professionals het niet met elkaar eens worden. Het is van groot belang dat het daar dan niet bij blijft. Als je elkaar niet begrijpt: vraag door. Als je het onderling niet eens bent: escaleer! Esclaren kan (voor Veilig Thuis) naar de manager van de Veilig Thuis organisatie, (voor de politie) bij de Officier van Justitie en (voor het OM) via de teamleider of via de landelijk Ovj Huiselijk geweld en Zeden.

Samen leren werken aan veiligheid; een doorgaand proces

De handreiking is geschreven in 2017. Vele professionals uit de 5 betrokken organisaties hebben meegekeken naar de tekst. De tekst is daarnaast voorgelegd aan experts van buiten de 5 organisaties uit het netwerk zorg/straf huiselijk geweld en kindermishandeling. De handreiking is zoveel mogelijk een beschrijving van de stappen die in alle zaken aan de orde zijn.

De handreiking is vernieuwend. Zo hoeft Veilig Thuis geen aangifte (meer) te doen van strafbare feiten, maar kan een melding met onderbouwing door stukken volstaan². Dat scheelt veel werk bij diverse organisaties en maakt tegelijkertijd dat zo snel mogelijk vanuit dezelfde informatiepositie kan worden samengewerkt. Aan de andere kant gaat de handreiking waarschijnlijk betekenen dat in veel meer zaken dan op dit moment, overleg tussen Veilig Thuis en (met name) politie gaat plaatsvinden. De politie zal in meer zaken dan nu een deel van het feitenonderzoek van Veilig Thuis kunnen overnemen. Dit vraagt vervolgens om goede uitwisseling van informatie, zodat Veilig Thuis weer verder kan.

Tegelijkertijd is de handreiking niet volledig en misschien zelfs niet altijd werkbaar. De 5 betrokken organisaties willen met elkaar de komende tijd aan het werk op basis van deze tekst. Waar professionals in de praktijk tegen problemen aanlopen die om aanscherping of zelfs wijziging van de tekst vragen, willen we met elkaar deze problemen te lijf. Waar er sprake is van uitvoeringsproblemen, capaciteitsproblemen, systeemproblemen of andere problemen, willen we die ook samen te lijf. Professionals worden daarom uitdrukkelijk uitgenodigd om problemen te bespreken: met elkaar in je eigen regio in het 'regionale netwerk zorg/straf huiselijk geweld en kindermishandeling' én – vooral als je er niet uitkomt – met de vertegenwoordigers van je organisatie die zitting hebben in het 'landelijk netwerk zorg/straf huiselijk geweld en kindermishandeling'. Op deze manier kunnen we samen werken aan het verbeteren van de kaders die nodig zijn om samenwerking te optimaliseren en daadwerkelijk samen te zorgen voor veiligheid van kinderen.

Reikwijdte van de handreiking

De handreiking is gericht op een specifiek onderdeel van kindermishandelingszaken. Het gaat in beginsel om:

- Meldingen die bij Veilig Thuis zijn gedaan
- Van vermoedens van strafbare kindermishandeling

Dat betekent niet dat niet overlegd kan of zou moeten worden in andere gevallen. Denk bijvoorbeeld aan situaties waarin een arts een adviesverzoek doet bij Veilig Thuis in een zaak die later mogelijk gaat leiden tot een melding. Of situaties waarin een eerste signaal van kindermishandeling niet bij Veilig Thuis bekend is, maar al wel bij de Raad voor de Kinderbescherming, bij een gecertificeerde instelling of bij een Sociaal Wijkteam. De partijen uit het 'netwerk zorg/straf huiselijk geweld en kindermishandeling' hopen dat de handreiking ook voor die

² Wel kan het nodig zijn dat een medewerker van Veilig Thuis nog als getuige wordt gehoord, maar dat kan beperkt worden tot dingen die hij/zij zelf heeft waargenomen

situaties inzichtelijk maakt waar de risico's zitten van solistisch handelen in die gevallen en wanneer overleg met de professionals van de betrokken organisaties uitdrukkelijk gewenst is.

Gevalen waarin de politie als eerste kennis krijgt van een vermoeden van strafbare kindermishandeling, vallen onder de afspraken rondom de zogenaamde 'meldingenstandaard'. Kortgezegd houden deze afspraken in dat al die gevallen op een standaardwijze aan Veilig Thuis worden gemeld op zo'n manier dat Veilig Thuis op basis van die informatie direct een inschatting kan maken van de mate van onveiligheid. In zaken waarbij afbreukrisico aan het onderzoek bestaat, wordt een verzoek tot onmiddellijk contact gedaan. In al deze gevallen wordt dus het onderlinge overleg gevoerd. Deze handreiking kan gebruik worden om de onderwerpen waarover overlegd moet worden met elkaar door te lopen en daarover af te stemmen.

Meldingen die bij Veilig Thuis gedaan zijn

De handreiking ziet op gevallen waarin melding gedaan is bij Veilig Thuis. De meldcode geeft helderheid over in welke gevallen zo'n melding is aangewezen.

Veilig Thuis krijgt naast meldingen ook veel zogenaamde adviesverzoeken. Het kan daarbij gaan om anonieme casus die door bijvoorbeeld professionals aan Veilig Thuis worden voorgelegd. Deze handreiking kan door de medewerkers en vertrouwensartsen van Veilig Thuis worden gebruikt bij het geven van advies in deze gevallen. Als de medewerkers van Veilig Thuis behoefte hebben aan consultatie van professionals van andere organisaties voorafgaand aan het geven van advies, omdat de vraag hun eigen expertise te boven gaat, dan worden zij daartoe uitdrukkelijk uitgenodigd.

Te denken valt bijvoorbeeld aan de volgende adviesverzoeken:

- Loop ik als adviesvragende professional het risico een eventueel onderzoek door een andere organisatie te frustreren of zelfs onmogelijk te maken en wat moet ik doen om dat te voorkomen?
- Kan in een situatie als deze sprake zijn van een strafbaar feit? En van welk dan?
- Welke (juridische) mogelijkheden zijn er in dit geval om een dwingend kader op te leggen waarbinnen ouders/verzorgers verplicht zijn om hulp te aanvaarden?
- Welke veiligheidsmaatregelen kunnen getroffen worden in dit geval, door welke organisatie en wat is daarvoor in dit geval nodig? Zijn er mogelijkheden om het kind veilig te stellen? Zijn er mogelijkheden om de ouders/verzorgers (tijdelijk) uit de omgeving van het kind te verwijderen?

Strafbare kindermishandeling

De term 'kindermishandeling' heeft niet voor alle betrokken organisaties dezelfde betekenis. De wetten die ten grondslag liggen aan de opdracht van de verschillende betrokken organisaties, gaan niet uit van dezelfde definities. Dat betekent dat niet elke organisatie in alle gevallen waarin gesproken wordt over 'kindermishandeling', bevoegdheden hebben. Zo zijn de bevoegdheden van politie en openbaar ministerie zijn in het algemeen beperkt tot situaties waarbij sprake is van 'strafbare kindermishandeling'. Daarmee wordt bedoeld: vormen van kindermishandeling die aangemerkt kunnen worden als een strafbaar feit.

Een overzicht van de strafbare feiten die in gevallen van kindermishandeling aan de orde kunnen zijn:

- (Poging) tot moord, doodslag (artt. 287, 289 Sr)
- Opzettelijk toebrengen van pijn en/of letsel (art. 300 Sr)

- Psychische mishandeling (art. 300 Sr)³
- Benadeling van de gezondheid (art.300 Sr)
- (poging) tot opzettelijk toebrengen van zwaar lichamelijk letsel (art. 302 Sr)
- Dood door schuld (art. 307 Sr)
- Toebrengen van zwaar lichamelijk letsel door schuld (art. 308 Sr)
- Brengen of laten in hulpeloze toestand (inclusief het onthouden van zorg) (art. 255 Sr)
- Bedreiging (art. 285 Sr) en belaging (art. 285b Sr)
- Onttrekking aan het gezag (art. 279 Sr)
- Seksueel misbruik van kinderen (artt. 239 – 249 Sr)

Vermoeden van

De term ‘vermoeden van’ heeft bij de diverse organisaties een verschillende betekenis. In het strafrecht is scherp afgebakend wanneer er sprake is van een objectief ‘redelijk vermoeden’. Zonder redelijk vermoeden mogen politie en Openbaar Ministerie niet handelen. Er is veel jurisprudentie over deze term en er is veel over geschreven in rechtswetenschappelijke literatuur. De politie en het Openbaar Ministerie zien daarmee ‘redelijk vermoeden’ als een redelijk helder gegeven: er is wel sprake van of niet. Het is een uitgewerkte juridische term met een wettelijke en juridische betekenis. De Officier van Justitie is de professional die hier het meest expert in is. In de wat minder complexe gevallen kan ook de politie hierover advies geven.

In de andere organisaties is de betekenis van de term ‘vermoeden’ veel meer diffuus en vaak per persoon verschillend. Of er wel of niet sprake is van een ‘redelijk vermoeden’ wordt vaak veel minder scherp onderbouwd. Een helder kader ontbreekt.

In deze handreiking wordt daarom zo goed mogelijk voor Veilig Thuis medewerkers uitgewerkt wanneer er sprake is van een te objectiveren ‘redelijk vermoeden’ en daarmee wanneer er overleg zou moeten zijn. Als er twijfel is of er sprake is van zo’n redelijk vermoeden, is het belangrijk om daarover advies in te winnen bij de expert. Dat kan waar nodig zonder gegevens over het concrete geval te delen.

Vermoeden van strafbare kindermishandeling

Overleg tussen professionals is aan de orde is er sprake is van een vermoeden van strafbare kindermishandeling. Zoals hiervoor uitgelegd, is bij niet elke professional meteen duidelijk wanneer er sprake is van een ‘vermoeden’ of van ‘strafbare’ kindermishandeling. Deze handreiking probeert hierover meer helderheid te geven. Daarbij geldt altijd: bel bij twijfel de expert!

Er zijn vier manieren waarop een concreet vermoeden van strafbare kindermishandeling kan ontstaan:

1. Er was of is een letsel/symptoom dat niet (volledig) te verklaren is uit interne (medische) oorzaken of externe niet-verwijtbare oorzaken
2. Er wordt kindermishandeling vermoed op basis van gedrag of uitlatingen van een kind
3. Er worden door een derde feitelijke handelingen waargenomen die strafbare kindermishandeling opleveren
4. De dader meldt dat hij een kind heeft mishandeld

³ Dit is een vorm van kindermishandeling die nog maar zeer beperkt is aangemerkt als strafbaar feit, bijvoorbeeld door het Hof Den Haag in ECLI:NL:GHDHA:2017:1540 ([link](#))

Vermoeden 1:

Letsel/symptoom dat niet te verklaren is uit interne (medische) oorzaak of externe niet-verwijtbare oorzaak

Wanneer een melding die bij Veilig Thuis gedaan is, gaat over een letsel/symptoom, dan is in veel gevallen van belang dat snel wordt gehandeld, om één en ander zo goed mogelijk vast te leggen. Letsels verdwijnen snel en goede snelle afstemming van handelen is cruciaal. En in veel gevallen kan het betreffende kind zelf (nog) niet goed vertellen wat er is gebeurd.

Niet in alle gevallen van meldingen aan Veilig Thuis waarbij letsels/symptomen aan de orde zijn, is echter sprake van strafbare kindermishandeling. Als er geen twijfel is over een interne (medische) oorzaak van het letsel, dan is er geen reden voor overleg.

Bij veel letsels/symptomen die gemeld worden bij Veilig Thuis, is er echter twijfel over de oorzaak van het letsel. Is er misschien sprake van letsel dat actief is toegebracht? Of is er sprake van onoplettendheid waardoor een kind zwaar letsel heeft opgelopen? Klopt het verhaal van de ouders/verzorgers wel bij wat er bij het kind gezien wordt? Of is er toch een medische oorzaak?

In die gevallen is nader onderzoek aangewezen. Dat onderzoek is meestal deels (forensisch) medisch en het onderzoek gaat deels om niet-medische onderzoekshandelingen:

Medisch onderzoek⁴

- Anamnese afnemen met bijzondere aandacht voor de speciële anamnese (met betrekking tot de toedracht)⁵;
- Uitvoeren van een eerste lichamelijk onderzoek (inclusief top-teen onderzoek⁶)
- Vastleggen van letsels, bij voorkeur fotografisch^{7,8};
- Opstellen van een differentiaal diagnose;
- Uitvoeren van aanvullend onderzoek (bijvoorbeeld serologie, radiologische onderzoeken met op indicatie een skeletstatus, stollingsonderzoek, consultaties)

Niet-medisch onderzoek

- Doorvragen op eerste aangedragen verhaal; ouders apart bevragen, kind apart bevragen
- Nader lichamelijk onderzoek als ziekte of aandoening al is uitgesloten⁹
- Navraag doen over eerste aangedragen verhaal bij derden (getuigen)

⁴ Met medisch onderzoek wordt alleen bedoeld dat een arts dit uitvoert; welke arts dat is – kinderarts, vertrouwensarts, forensisch arts – moet afgestemd worden bij het opstellen van het onderzoeksplan

⁵ Als extern (verwijtbare) letsel niet is uitgesloten, zou hierbij door een arts altijd zoveel mogelijk woordelijk het verhaal moeten worden genoteerd en daarbij zou vermeld moeten worden wie dat verteld heeft

⁶ In principe is het advies dat alle kinderen die op de SEH komen (van 0-18) top-teen worden onderzocht; de uitvoering wisselt per ziekenhuis

⁷ Als extern (verwijtbare) oorzaken niet zijn uitgesloten, kan de Vertrouwensarts desgewenst de Forensisch Arts inschakelen. Als er nog geen sprake is van een melding bij Veilig Thuis, dan moet de arts die vastlegt ofwel voldoende geschoold zijn, ofwel alsnog melden aan Veilig Thuis zodat met hulp van de Forensisch arts het vastleggen op de juiste manier kan worden uitgevoerd.

⁸ Bij zaken waarin sprake is van verdenking van seksueel misbruik, moet voorafgaand aan eventueel medisch onderzoek sporenonderzoek worden uitgevoerd. Zie hiervoor de medische richtlijn seksueel misbruik. Waar het gaat om sporenonderzoek bij kinderen onder de 13, wordt het onderzoek uitgevoerd door een arts van het NFI. Waar het gaat om kinderen van 14 of 15 jaar oud is, wordt door de politie met het NFI overlegd over wie het sporenonderzoek uitvoert. Vanaf 16 jaar en ouder, wordt het onderzoek uitgevoerd door een Forensisch Arts. Kwaliteitseisen die aan deze artsen kunnen worden gesteld, worden op dit moment uitgewerkt. Daarnaast wordt gewerkt aan een overzicht van wie deze artsen zijn.

⁹ Dit onderzoek moet wel altijd door een (forensisch) arts worden uitgevoerd, maar is bedoeld om bewijs te vinden voor kindermishandeling, vandaar dat het bij niet-medisch onderzoek staat vermeld

- Confronteren met discrepanties in aangedragen verhaal of tussen verhalen van diverse betrokkenen
- Confronteren van betrokkenen met vermoeden dat er sprake is van iets anders dan een (medische) interne oorzaak
- Onderzoeken van omgeving/plaats waar het letsel zou zijn ontstaan inclusief foto's daarvan maken
- Spullen (medicijnen, kleding, overige spullen) in beslag nemen en daaraan onderzoek doen
- Video-opnames maken van handelen van betrokken volwassenen
- Uitvoeren van een reconstructie ter plaatse

Eventuele nadere medische onderzoekshandelingen zijn bedoeld om uit te sluiten dat er niet mogelijk tóch een interne (medische) oorzaak is voor datgene wat bij het kind is waargenomen. Als er medische vragen zijn over eerder uitgevoerd medisch onderzoek, dan kunnen deze door de vertrouwensarts worden voorgelegd aan het LECK¹⁰.

Wanneer niet-medische onderzoekshandelingen worden overwogen, is het verstandig om altijd contact te leggen met politie/OM om afstemming te zoeken over de vraag of er mogelijk sprake is van een vermoeden van strafbare kindermishandeling. Het feit dat je deze onderzoekshandelingen overweegt, wijst daar namelijk vaak al op. Vervolgens is van belang goed af te spreken wie die niet-medische onderzoekshandelingen dan vervolgens uitvoert en bijvoorbeeld ook hoe één en ander wordt vastgelegd.

Het is in beginsel niet nodig om bij dit overleg al de naam en het adres van het betreffende kind te melden. Als uit het overleg volgt dat er sprake is van een redelijk vermoeden van een strafbaar feit, dan is het wel nodig deze gegevens door middel van een melding aan de politie mee te delen. Dan start een gezamenlijk onderzoek naar de feiten.

Waar derden bij Veilig Thuis advies vragen in zaken en Veilig Thuis merkt dat deze derden niet-medische onderzoekshandelingen uit willen gaan (laten) voeren, dan is het ook verstandig om afstemming te zoeken met de politie, zodat de adviesvrager vervolgens geadviseerd kan worden over de manier waarop hij of zij kan voorkomen dat hij of zij eventueel later noodzakelijk onderzoek frustreert of onmogelijk maakt.

Verwijtbare oorzaak of niet? Overleg!

In het medische circuit wordt veel gebruik gemaakt van het onderscheid tussen accidenteel letsel en toegebracht letsel. Met accidenteel letsel wordt bijvoorbeeld bedoeld: letsel dat ontstaan is doordat een kind leeftijdsconform is gevallen. Toegebracht letsel is dan letsel dat iemand anders expres een kind heeft aangedaan, bijvoorbeeld door het te slaan of te gooien. Impliciet wordt bij het onderscheid tussen accidenteel en toegebracht verwezen naar 'verwijtbare oorzaak': is het iemands 'schuld' dat dit letsel ontstaan is, of is het 'per ongeluk'.

De termen 'schuld' en 'verwijtbare oorzaak' zijn geen medische termen, maar het zijn juridische termen. De wet en de uitleg van de wet door rechters, hebben invulling gegeven aan wat deze termen betekenen. Er zijn verschillende gradaties van schuld in het recht beschreven, variërend van onoplettendheid tot grove nalatigheid of roekeloosheid. Deze termen worden in diverse wetten afwisselend gebruikt en hebben elk een eigen betekenis. Naast 'schuld' kent het strafrecht ook 'opzet' als vorm van verwijtbare oorzaak. Ook 'opzet' kent diverse gradaties, variërend van 'iedereen weet dat dit het gevolg is van deze handeling, dus jij ook en daarom rekenen we jou dit aan' tot 'we

¹⁰ Landelijk expertisecentrum Kindermishandeling www.leck.nu

weten zeker dat het iemands bedoeling is om het gevolg te veroorzaken'. Ook 'opzet' is een leerstuk dat in het strafrecht in vele pagina's beschreven is in de afgelopen honderd jaar.

Het belangrijkste artikel in het wetboek van strafrecht dat in zaken van 'accidenteel letsel' aan de orde kan zijn, is het artikel 'zware mishandeling door schuld'. Het artikel ziet op gevallen van ernstig letsel dat tengevolge van handelen of nalaten door een derde is veroorzaakt.

Het is niet mogelijk om de kennis en expertise op het gebied van de afweging rondom 'verwijtbaarheid' in deze handreiking neer te leggen. Daar is het leerstuk simpelweg te complex voor. Of er sprake is van 'verwijtbaarheid' is daarmee een onderwerp dat in alle gevallen waarbij een melding gedaan is bij Veilig Thuis van een letsel en waarbij geen sprake is van een interne (medische) oorzaak, overlegd zou moeten worden met de expert. Dat is in beginsel de Officier van Justitie, en in minder complexe gevallen kan dat ook de politie zijn. Of en zo ja hoe er vervolgens een strafrechtelijk onderzoek start, is een andere vraag, die komt daarna pas aan de orde. Het delen van naam en andere gegevens van betrokkenen, is in dit overleg dan ook niet nodig.

Er gebeuren ontzettend veel ongelukken waarbij kinderen letsel oplopen. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling om al die gevallen te overleggen met het Openbaar Ministerie. Het gaat in deze handreiking om gevallen waarin een melding bij Veilig Thuis gedaan is. Dat maakt de groep zaken waarin overleg gevoerd moet worden aanzienlijk kleiner en waarschijnlijk worden daarbij de juiste zaken overlegd. De praktijk moet uitwijzen hoe deze overleggen verlopen.

Er zijn ook gevallen denkbaar waarbij (nog) geen melding gedaan is bij Veilig Thuis, maar waarbij toch de vraag opkomt of er sprake is van strafrechtelijke verwijtbaarheid. Als Veilig Thuis adviesverzoeken krijgt over deze vraag, of zich afvraagt of afstemming van onderzoek aangewezen is, kan altijd overleg gevoerd worden met professionals van Openbaar Ministerie of Politie. Dat kan zonder de gegevens van de betrokkenen te delen.

Toch medische oorzaak of niet? Overleg!

Als door Veilig Thuis wordt overlegd over een mogelijk strafbaar feit, kan het voor de politie en/of de Officier van Justitie nodig zijn om zich eerst nader te laten informeren door een forensisch arts¹¹. Het gaat hierbij om vragen waar de politie en/of Officier van Justitie medische kennis voor nodig hebben, te weten:

- Gaat het inderdaad om een redelijk vermoeden van kindermishandeling? Welke alternatieve (medische) oorzaken voor het geconstateerde letsel kunnen aan de orde zijn?¹²
- Welke spoedhandelingen moeten er verricht worden om bewijs veilig te stellen? Waar is sprake van risico op contaminatie? Zowel ten aanzien van sporen als ten aanzien van verklaringen van artsen en/of getuigen.
- Welke medische stukken zouden er al beschikbaar moeten zijn en welke onderzoeken zijn er normaliter al uitgevoerd om interne (medische) oorzaken uit te sluiten?
- Is er een noodzaak voor nader forensisch onderzoek door het NFI¹³ dan wel door een andere forensische arts en zo ja hoe en door wie?

¹¹ De Forensisch Arts in de regio werkt in opdracht van politie/OM samen met de vertrouwensarts in zaken waarin er een vermoeden is van accidenteel of toegebracht letsel. De Forensisch Arts – samen met de Forensische Opsporing bij de politie – voor een juiste vastlegging van het letsel. Hij kan vervolgens benoemd worden om ook een oordeel te geven over het ontstaan van het letsel. Deze benoeming gebeurt op voordracht van de officier van justitie door de rechter-commissaris.

¹² Voor het beantwoorden van deze vraag kan waar nodig de forensisch arts weer contact zoeken met een kinderarts en/of het LECK

¹³ Met name bij zaken waarbij sprake is van vermoedens van seksueel misbruik van kinderen, zie verderop

Het overleg vindt in het algemeen plaats tussen de politie en de regionale forensisch arts¹⁴. In een aantal gevallen vindt het overleg plaats tussen de OvJ en het NFI¹⁵. Het gaat om gevallen waarin sprake is van:

- Overleden kinderen, als na lijkschouw blijkt van een vermoeden van niet-natuurlijke oorzaak
- Zaken met toegebracht hersenletsel (inclusief zaken met toegebracht schedel-hersenletsel¹⁶)
- Botbreuken bij kinderen onder de 3 jaar oud
- Nagebootste klachten of afwijkingen (PCF¹⁷)
- Brandwonden
- Overige zaken die specifieke aandacht vragen

Na het overleg met het NFI, koppelt de OvJ zelf de uitkomsten daarvan terug aan Veilig Thuis en vindt afstemming plaats over het al dan niet doen van melding van Veilig Thuis aan de politie. Vervolgens gaat de zaak weer lopen als in andere zaken, namelijk in het maken van een gezamenlijk onderzoeksplan.

Medische en niet-medische vragen bij kindermishandeling

Medisch onderzoek en niet-medisch onderzoek naar de oorzaak van het letsel/de symptomen, kunnen tegelijk worden uitgevoerd. Beide hypothesen kunnen tegelijkertijd worden onderzocht en misschien wel uitgesloten. Daarmee help je elkaar. De gelijktijdigheid wordt in onderstaand schema inzichtelijk gemaakt:

¹⁴ Er wordt gewerkt aan een overzicht van forensisch artsen per regio die in staat zijn de politie/de OvJ te informeren. Daarnaast wordt gewerkt aan kwaliteitseisen voor deze artsen. Dit gebeurt in een werkgroep onder leiding van VenJ en VWS: FMEK.

¹⁵ Deze werkwijze is vastgelegd in de OM-handreiking 'complexe kindermishandeling'. De reden dat het NFI betrokken is en niet de lokale Forensisch Arts, is gelegen in het feit dat in deze complexe zaken het NFI altijd de organisatie is die aan de officier en eventueel rechtbank zal rapporteren. Als eerst de FA wordt betrokken, leidt dit tot onnodige vertraging.

¹⁶ In het verleden werden deze zaken ook wel aangeduid met 'shaken baby'.

¹⁷ Voor deze zaken wordt ook wel de term 'munchausen by proxy' gebruikt, hoewel dat strikt genomen ziet op situaties waarbij zowel bij het kind als bij de ouder bepaalde diagnoses zijn gesteld. Zie desgewenst hierover de aparte handreiking.

Vermoeden 2:

Het kind geeft aan dat er mogelijk sprake is van strafbare kindermishandeling¹⁸

Er zijn ook situaties waarin er op basis van een mededeling of gedrag van een kind zelf wordt gedacht aan kindermishandeling. Ook in die situaties kan na goed feitenonderzoek mogelijk een strafbaar feit worden vastgesteld. Dat feitenonderzoek bestaat vaak onder meer uit het voeren van een gesprek met het kind in kwestie. Omdat kinderen afhankelijk van hun leeftijd in meer of mindere mate beïnvloedbaar zijn en er daarmee risico's op onjuiste verklaringen ontstaan bij het voeren van onvoldoende neutrale gesprekken, is het van groot belang goed onderscheid te maken naar wie wanneer waarover met een kind (nader) in gesprek moet gaan.

De verschillende situaties waarbinnen een gesprek met een kind aan de orde kan zijn, zijn als volgt te onderscheiden:

1. Er zijn gedragsveranderingen bij het kind
2. Het kind doet uitspraken
 - a. Heldere uitspraken
 - b. Vage uitspraken

Zolang er alleen maar gedragsveranderingen zijn die wijzen op een onveilige situatie, maar er is geen concrete uitlating van het kind zelf, is het niet nodig om afstemming te zoeken met politie of OM. Er is dan namelijk onvoldoende reden om aan te nemen dat er sprake is van strafbare kindermishandeling; er is dan nog geen sprake van een 'redelijk vermoeden'. Het is daarbij van belang dat in eventuele gesprekken met het kind ten behoeve van diagnostiek, behandeling of veiligheidsplanning open vragen worden gesteld over wat er mogelijk is gebeurd¹⁹. Als er sturende vragen worden gesteld, kan een kind beïnvloed worden. In het uiterste geval kan dit er toe leiden dat er maatregelen – soms met dwang – worden opgelegd aan ouders of verzorgers, die gestoeld zijn op onjuiste verdenkingen.

Als een kind uitspraken doet die wijzen op mishandeling of misbruik, is het van belang onderscheid te maken tussen een heldere uitspraak of een vage uitspraak. Met 'heldere uitspraak' wordt bedoeld op een uitlating die alleen maar kan wijzen op strafbare kindermishandeling. Denk aan 'ik word geslagen door mijn moeder' of 'mijn vader sluit me altijd op in de schuur'. Bij heldere uitspraken is afstemming nodig met de politie/het Openbaar Ministerie over de vraag of en zo ja op welke manier het kind gehoord moet worden (in de studio). Afhankelijk van de leeftijd van het kind gebeurt dit in de studio door speciaal opgeleide verhoorders of in een andere ruimte, eveneens door goed opgeleide verhoorders.

Met 'vage uitspraak' wordt bedoeld op een situatie waarbij een kind een uitspraak doet die kan wijzen op strafbare kindermishandeling, maar ook op iets anders. Denk bijvoorbeeld aan 'papa doet mij pijn' of 'mama doet altijd stom'. In die gevallen kan het nodig zijn om eerst helderheid te

¹⁸ Ten aanzien van zaken waar het gaat om vermoedens van seksueel misbruik, wordt verwezen naar de handreiking 'praten met kinderen bij mogelijk seksueel misbruik', die op 8 juni 2017 in het netwerk zorg/straf Huiselijk Geweld en kindermishandeling is vastgesteld. Hierin staat veel specifieke informatie over dit soort zaken. De handreiking biedt uitgebreid houvast aan professionals die te maken krijgen met vermoedens van seksueel misbruik.

¹⁹ Het kan voorkomen dat een kind dan alsnog uitlatingen doet die wel helder zijn. Het is dan van groot belang om precies op te schrijven welke vragen gesteld zijn en wat daarop letterlijk de reactie was. Een dergelijke uitlating zal serieus genomen worden door de politie. Tegelijkertijd kan het zijn dat er door het moment van de uitlating teveel twijfel bestaat over de ontstaansgeschiedenis ervan, om de uitlating nog als start van een onderzoek te kunnen gebruiken. Het is noodzakelijk hierover goed met de politie te overleggen. De politie moet op zijn beurt in dit soort gevallen altijd contact opnemen met de Officier van Justitie.

verkrijgen over wat het precies betekent wat een kind zegt. Papa kan het kind bijvoorbeeld pijn doen bij het haren kammen. En mama kan stom doen, omdat het kind niet het gewenste speelgoed kreeg. Voor dit soort gevallen is het taxatiegesprek bedoeld. Zie voor het taxatiegesprek en de wijze van afstemming met de politie daarover bijlage 1 van deze handreiking.

Vermoeden 3:

Strafbare kindermishandeling is waargenomen door derden

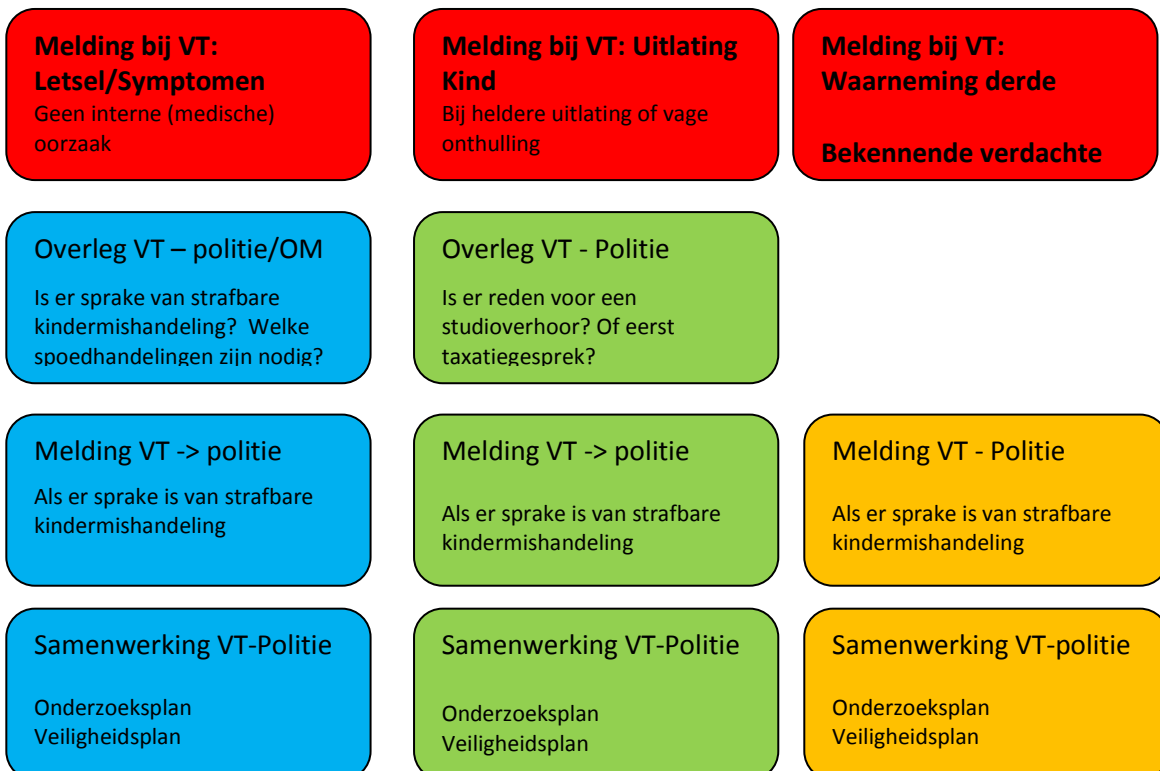
Een vermoeden van strafbare kindermishandeling kan ook ontstaan omdat een derde de kindermishandeling daadwerkelijk heeft waargenomen. Iemand kan gezien hebben dat een ouder een kind slaat bijvoorbeeld. Een verklaring van zo'n waarneming is genoeg voor een 'vermoeden', maar er is altijd meer onderzoek nodig. Ook hiervoor geldt dat deze informatie via een melding van Veilig Thuis aan politie leidt tot de start van de afstemming van de onderzoekshandelingen die verder nog nodig zijn.

Vermoeden 4:

De verdachte meldt dat hij of zij het kind heeft mishandeld

Het kan voorkomen dat iemand zelf meldt dat hij of zij een kind heeft mishandeld. Daardoor ontstaat een redelijk vermoeden. Dat betekent niet dat er geen onderzoek meer hoeft plaats te vinden. Mensen vertellen soms ten onrechte dat ze iets gedaan hebben. Soms vertellen ze maar een deel. Ook betekent het niet dat mensen blijvend hulp zullen aanvaarden. Het kan ook bij bekende daders op enig moment nodig zijn hulpverlening of veiligheidsmaatregelen verplicht te maken. Overleg dus ook in dit soort gevallen met elkaar over wie wat wanneer gaat doen.

Schematische weergave van afstemming bij vermoedens

Informatie delen

Informatie delen mag!

Om goed te kunnen samenwerken, is het belangrijk dat je informatie met elkaar kunt uitwisselen. Om alle misverstanden uit de weg te ruimen: Het delen van informatie tussen Veilig Thuis²⁰ en politie²¹ in gevallen van strafbare kindermishandeling, is toegestaan!

De wet (WMO) stelt het belang centraal dat een betrokkene heeft bij goed feitenonderzoek, goed besluiten welke stappen nodig zijn, het ten slotte zorgen voor de juiste hulp. Meer specifiek mag Veilig Thuis vanwege de volgende taken:

- onderzoeken of er daadwerkelijk sprake is van kindermishandeling (4.1.1. lid 2 onder b)
- beoordelen welke stappen er gezet moeten worden naar aanleiding van de melding (4.1.1. lid 2 onder c)

op grond van de WMO:

- Hulpverleningsorganisaties in kennis stellen, als het belang van de betrokkene of de ernst van het feit er om vraagt (4.1.1. lid 2 onder d)
- De politie of de Raad voor de Kinderbescherming in kennis stellen, als het belang van de betrokkene of de ernst van het feit er om vraagt (4.1.1 lid 2 onder e)

De vraag of er daadwerkelijk sprake is van strafbare kindermishandeling, kan bij uitstek goed beantwoord worden door goed gezamenlijke feitenonderzoek met de politie. De politie heeft (veel) meer mogelijkheden tot onderzoek dan Veilig Thuis, zie het overzicht in bijlage 3. Pas na een zo goed mogelijk feitenonderzoek, kan goed besloten worden welke stappen er verder gezet moeten worden en door welke instantie. Dat hoeft – ook na een strafrechtelijk onderzoek – lang niet altijd te betekenen dat er dus een straf wordt opgelegd.

Strafbare kindermishandeling, zoals in deze handreiking beschreven, is daarbij per definitie een ernstige vorm van kindermishandeling. De wet biedt daarmee de mogelijkheid om informatie te delen.

Veel professionals buiten de strafketen aarzelen bij de vraag of het delen van informatie in alle gevallen ook in het belang van het kind is. Dit komt omdat zij vaak niet goed kunnen overzien wat de consequenties zullen zijn als zij informatie delen met bijvoorbeeld de politie. Er is veel onbekendheid bij veel van hen over de handelwijze van politie en OM in dit soort zaken en er gaan veel verhalen de ronde. Ze hebben vaak weinig kennis over de mogelijkheden die in de strafketen bestaan om maatregelen bij ouders of verzorgers af te dwingen, of die kunnen worden ingezet als stok achter de deur. Zie bijlage 6 voor een overzicht van alle interventies die de partijen bij deze handreiking samen hebben.

Het is van groot belang dat professionals zaken waarin ze twijfelen niet vóór zich houden, maar dat zij deze – desnoods anoniem – juist bespreken met de politie of met de Officier van Justitie. Alleen

²⁰ Dat volgt uit de combinatie van de wettelijke taken van Veilig Thuis zoals genoemd in artikel 4.1.1. lid 2 van WMO, de bevoegdheid genoemd in artikel 5.1.6 WMO. Zie ook de uitwerking van deze artikelen in hoofdstuk 2 paragraaf 2.2 van het handelingsprotocol van Veilig Thuis: *“De wet biedt daarmee het AMHK de bevoegdheid om, zonder daarbij afhankelijk te zijn van de toestemming van de betrokkene(n), een melding over hem aan te nemen en in een registratiesysteem vast te leggen, informatie bij anderen over hem op te vragen, ook deze informatie weer vast te leggen, de melding met anderen te bespreken, overleg over de melding te voeren in verband met de toeleiding naar hulp of om de Raad voor de Kinderbescherming of de politie over de melding te informeren. Daarmee geeft de wetgever, als het om de informatiepositie van het AMHK gaat, een zeer ruime bevoegdheid aan het AMHK.”*

²¹ Politie mag informatie over Huiselijk geweld zaken met Veilig Thuis delen op grond van artikel 4.2.1 onder 1 van het Besluit politiegegevens, ten behoeve van de taken in 4.1.1. lid 2 van de WMO. Bij informatie die afbreukgevoelig is in het kader van de opsporing van strafbare feiten, is overleg met de OvJ aangewezen.

als de beelden op tafel komen, kunnen ze worden getoetst aan de werkelijkheid. En alleen dan kunnen we samen leren over hoe de gezamenlijke mogelijkheden van Veilig Thuis en politie zo kunnen inzetten dat ze bijdragen aan ons gezamenlijke doel (en de doelen van de wetgever): acute en structurele onveiligheid voor kinderen zoveel mogelijk terugdringen.

Informatie delen door de politie

Ook de politie mag informatie delen in zaken rond strafbare kindermishandeling. In zaken waarin een vermoeden bij de politie start – en dus nog niet bekend is bij Veilig Thuis – gebeurt dit door middel van de zogenaamde meldingenstandaard. In zaken waarin de melding afkomstig is van Veilig Thuis, mag de politie eveneens ten behoeve van de veiligheid van betrokkenen, informatie delen. Als het gaat om informatie die (nog) afbreuk kan doen aan strafrechtelijke bewijsbaarheid van een zaak, dan overlegt de politie met de Officier van Justitie, voordat informatie wordt gedeeld²².

Welke informatie delen

Welke informatie je deelt in een concreet geval, moet je als professional per geval goed afwegen. Het moet altijd noodzakelijk zijn om de informatie te delen en je mag niet meer informatie delen dan nodig is.

Dat maakt het meteen weer lastig, want hoe weet je als professional van de ene organisatie nou wat de professional van de andere organisatie nodig heeft? Het antwoord is simpel: door het hem of haar te vragen. Denk niet voor de ander “dat heeft hij/zij vast niet nodig” of misschien zelfs “ik vind dat ze het ook wel zonder deze informatie moeten kunnen”, maar vraag elkaar wat de ander nodig heeft en waarom.

Leren informatie delen

Het goed leren omgaan met het delen van informatie, kost tijd en inspanning. Wees duidelijk naar de anderen in je netwerk als het lastig voor je is en bespreek het met elkaar. Mochten er in een bepaald gebied structurele belemmeringen ontstaan, betrek dan de landelijk vertegenwoordigers van het netwerk zorg/straf huiselijk geweld en kindermishandeling. Er kan dan gezocht worden naar oplossingen.

De melding van Veilig Thuis aan politie

Hiervóór is beschreven in welke gevallen voorafgaand aan een melding overleg kan plaatsvinden over de vraag of er sprake is van een vermoeden van kindermishandeling. Als uit het overleg volgt dat er inderdaad sprake is van strafbare kindermishandeling, of als zonder dat overleg ook al duidelijk was dat er sprake was van strafbare kindermishandeling, meldt Veilig Thuis de zaak bij de politie en wordt vervolgens afstemming gezocht over onderzoekshandelingen en veiligheidsmaatregelen²³.

Veilig Thuis en (daarmee) de vertrouwensarts hoeven bij een vermoeden van strafbare kindermishandeling geen aangifte te doen voordat er samengewerkt kan worden. Een melding is

²² Als een zaak uiteindelijk bewijsbaar is en er volgt een strafrechtelijke interventie, dan is het belangrijk dat de inhoud van deze interventie gedeeld wordt door de strafketen met Veilig Thuis. Op het moment van het verschijnen van deze versie van de handreiking, wordt gewerkt aan een structurele manier van het uitwisselen van deze informatie.

²³ Er wordt door sommigen gevreesd dat deze afspraak zal leiden tot een overvloed van zaken waarin moet worden samengewerkt. Op dit moment is het een bewuste keuze om alle zaken van strafbare kindermishandeling afstemming te zoeken. De praktijk is op dit moment namelijk dat het nauwelijks gebeurt en dat moet anders. Als op enig moment blijkt dat er in teveel zaken moet worden samengewerkt én dat dat niet in het belang is van de kinderen om wie het gaat, dan kunnen we de handreiking aanpassen.

voldoende, zie daarvoor bijlage 2 bij deze handreiking²⁴. Onderzoek naar kindermishandeling in zaken die starten vanuit Veilig Thuis gebeurt daarmee altijd ambtshalve. Het kan wel nodig zijn om op enig later moment een medewerker als getuige te horen, maar dat ziet dan op zaken die hij of zij zelf heeft waargenomen of gehoord. De medewerker kan domicilie kiezen op het kantoor van Veilig Thuis.

Het is van belang dat de melding door Veilig Thuis aan de politie volledig en onderbouwd is. Bijlage 2 van deze handreiking bevat een standaard meldingsformulier en een toelichting op welke stukken ter onderbouwing van de melding zouden moeten worden meegezonden. Als gemeld wordt zonder dat de onderbouwing volledig is, wijst de politie Veilig Thuis op de lacunes die vervolgens kunnen worden aangevuld. Zonder voldoende onderbouwde melding, is er geen sprake van een objectief vermoeden van een strafbaar feit en kan de politie niet starten met het strafrechtelijk onderzoek.²⁵

Onderzoek naar de feiten – gezamenlijk plan

Nadat de politie de melding in ontvangst heeft genomen, wordt tussen Veilig Thuis en de politie een gezamenlijk onderzoeksplan gemaakt, waarbij wordt afgesproken wie welke verdere onderzoekshandelingen in welke volgorde uitvoert. Waar de Raad voor de Kinderbescherming (inmiddels) betrokken is bij de zaak, wordt het onderzoeksplan ook met hen afgestemd.

De afstemming ziet op onderzoekshandelingen die door de diverse betrokken professionals allemaal worden uitgevoerd. Het idee is te voorkomen dat er dubbel werk wordt gedaan waar dat niet nodig is. Aan de andere kant dient de afstemming er toe te voorkomen dat iedereen denkt dat een ander een bepaald onderzoek wel zal hebben gedaan. Doel van het overleg is: weet van elkaar wie wat doet en wat het oplevert.

Bij het onderzoek naar de feiten, gelden de volgende uitgangspunten:

- Alle professionals zijn samen verantwoordelijk voor zorgvuldig, volledig en tijdig onderzoek naar de feiten
- Onnodige herhaling van onderzoekshandelingen wordt zoveel mogelijk voorkomen
- Waar nodig en mogelijk worden die resultaten van onderzoek gedeeld die voor de ander nodig zijn om zijn of haar werk te doen
- Conclusies die getrokken worden op basis van het onderzoek, worden getrokken door die professionals die daarvoor de expertise bezitten. Waar expertise van de ene professional ontbreekt, vertrouwt hij of zij op de expertise van de ander.

In de tabel in bijlage 3 wordt per betrokken organisatie aangegeven welke onderzoekstaak en/of –bevoegdheid deze heeft als er sprake is van een vermoeden van strafbare kindermishandeling. Onderzoekshandelingen die door meerdere organisaties worden uitgevoerd, vragen (dus) om afstemming. In bijlage 4 bij deze handreiking is een overzicht opgenomen van bespreekpunten die kunnen dienen ter ondersteuning van het onderlinge overleg.

Onderzoeksplan van politie ten behoeve van OvJ

Nadat de politie de melding in ontvangst heeft genomen, wordt zo snel mogelijk door politie en Veilig Thuis samen een onderzoeksplan gemaakt. Zie voor de onderwerpen waarop het gezamenlijke

²⁴ Op dit moment wordt onderzocht of het verzenden van de melding ook via CORV kan plaatsvinden, dit is onderdeel van de vervolgoopdracht die samenhangt met de meldingenstandaard.

²⁵ Bij problemen, zie de inleiding van de handreiking over escaleren en inbrengen van problemen in het regionaal netwerk zorg/straf Huiselijk Geweld en kindermishandeling.

onderzoeksplan betrekking kan hebben – en waarover dus moet worden afgestemd – bijlage 4 bij deze handreiking.

De politie voert vervolgens op zo kort mogelijke termijn de zogenaamde spoedonderzoekshandelingen uit²⁶. Daarmee wordt bedoeld:

- Onderzoek plaats delict/locatie waar het feit zou zijn gebeurd
- Free recall gesprek met ouders
- (Vorbereiden) (studio)verhoor/gesprek kind
- Veiligstellen gegevens(dragers)
- Afluisteren van (telefonische) gesprekken

Vervolgens maakt de politie een plan van aanpak op, dat aan de Officier van Justitie wordt voorgelegd. De inhoud van het plan van aanpak is te vinden in bijlage 5 bij deze handreiking. De officier van justitie beslist over de inhoud ervan en/of geeft aan op welke punten er wijzigingen noodzakelijk zijn.

Zodra het onderzoek is afgerond, overlegt de politie met de OvJ over de mogelijkheden tot aanhouding van een verdachte en over wat er vóór of na deze aanhouding over de inhoud van het verhoor gedeeld kan worden met Veilig Thuis. Na afronding van het verhoor overlegt de politie nogmaals met de OvJ over de vraag of het verhoor nog nadere onderzoeksvragen heeft opgeroepen en zo ja, welke onderzoekshandelingen nog zullen worden uitgevoerd. Ook overlegt de politie over de voorlopige afdoeningsrichting – deze wordt in BOS-Z genoteerd – en of deze voorlopige afdoeningsrichting kan worden gedeeld met Veilig Thuis.

Het veiligheidsplan/de veiligheidsplanning

Gelijktijdig aan het onderzoek, loopt het vraagstuk van de (acute) veiligheid. Het onderzoek moet de feiten opleveren op basis waarvan uiteindelijk besloten kan worden wat er nodig is om de veiligheid op de lange termijn zoveel mogelijk zeker te stellen. Maar niet alle interventies kunnen wachten totdat alle feiten op tafel liggen. Ook op de (zeer) korte termijn kan het nodig zijn om acties in te zetten om de veiligheid zoveel mogelijk te bewerkstelligen.

Onderzoeksplanning en veiligheidsplanning lopen naast elkaar, beïnvloeden elkaar en zijn onderling van elkaar afhankelijk. In elk concreet geval zal aan de hand van de punten uit deze handreiking een goede vorm voor de totale aanpak moeten worden gevonden. Bij elke beslissing over het onderzoek, moet de professional zich bewust zijn van de mogelijk effecten op de veiligheid. Bij elke beslissing over de veiligheid, moet de professional zich bewust zijn van de mogelijke effecten op het onderzoek.

²⁶ Standaard spoedonderzoekshandelingen die door politie in beginsel (tenzij bijzonderheden) kunnen worden ingezet zonder overleg met OM zijn:

- Overleg met Forensisch arts over of nader FMO nodig, met uitzondering van zaken die onder NFI vallen (in dat geval overleg OvJ met NFI)
- Onderzoek PD (tenzij zoeking noodzakelijk)
- Free recall gesprek met ouders
- Vorbereiden studioverhoor kind
- Veiligstellen gegevens(dragers)

Spoedonderzoekshandelingen waarvoor overleg met de OvJ nodig is zijn:

- Gesprekken met eventuele getuigen – vraag: waarom nu, kan het wachten tot plan van aanpak)
- Tactische spoedhandelingen waarvoor toestemming OM nodig (OVC, etc)
- Uitvoeren studioverhoor

Het begrip veiligheid kent een smalle en bredere definitie. Veiligheid van kinderen betreft de minimale condities waaronder een kind gezond en wel kan opgroeien. Afhankelijk van de voorliggende beoordeling of beslissing, wordt het begrip veiligheid breed of smal opgevat:

- *Smalle opvatting:* Een kind is veilig als het niet in levensgevaar verkeert en zijn/haar lichamelijke integriteit gewaarborgd is. De fysieke veiligheid staat hierbij centraal. Deze smalle opvatting is richtinggevend voor de beoordeling of direct ingrijpen noodzakelijk is om de veiligheid van het kind te waarborgen.
- *Brede opvatting:* Een kind is veilig als het structureel kan rekenen op een volwassene die voorziet in zijn basale fysieke en emotionele behoeften, die hem beschermt tegen gevaar en die daarin continuïteit en voorspelbaarheid biedt. Deze brede opvatting van veiligheid is richtinggevend voor beslissingen waarbij de ontwikkelingsperspectieven voor het kind op langere termijn leidend zijn. De brede opvatting betreft zowel fysieke, als emotionele veiligheid.

De partijen bij deze handreiking werken vanuit de volgende uitgangspunten:

- Interventies worden zoveel mogelijk ingezet op basis van feiten. Waar mogelijk worden dus zoveel mogelijk feiten (verklaringen, sporen, gegevensdragers) verzameld door die professional die daarvoor het beste is toegerust in de specifieke situatie.
- Iedere professional is verplicht om te na te gaan welke andere interventies in een casus (kunnen) worden ingezet en hoe de door hem voorgenoemde interventie past in het totale veiligheidsplan
- Veilig Thuis is de organisatie die het overzicht heeft en bewaakt van alle interventies die in een gezin aan de orde zijn.

Interventies bij acute onveiligheid

Veilig Thuis en politie zijn direct na het bekend worden van (strafbare) kindermishandeling allebei verantwoordelijk voor de veiligheid van (toekomstige) slachtoffers van kindermishandeling. Zij brengen beide in kaart of er sprake is van acuut gevaar. Veilig Thuis gebruikt het triage-instrument om te beoordelen of de gemelde zorgen duiden op acuut gevaar, de politie beschikt over verschillende manieren van inschatten of er sprake is van acuut gevaar.

Als er acuut gevaar is, zijn er verschillende interventies die kunnen worden ingezet. Sommige daarvan kunnen in overleg met de ouders/verzorgers op vrijwillige basis worden uitgevoerd. Andere interventies worden verplicht (en) opgelegd door een rechter. Hierbij kan het gaan om contactverboden, gebiedsverboden, huisverboden, verplichting tot behandeling, plaatsing van de verdachte/dader in detentie, plaatsing van het kind onder toezicht of zelfs uithuisplaatsing van het kind of gezagsbeëindiging. Een overzicht van alle mogelijke interventies die de verschillende betrokken organisaties kunnen opleggen of bij een rechter kunnen aanvragen, is te vinden in bijlage 6 bij deze handreiking.

Gedurende het hele traject moet gemonitord worden of de maatregelen die getroffen zijn rondom de veiligheid voldoende zijn. Waar nodig moeten er aanpassingen worden gedaan. Dit vraagt in zaken met acuut gevaar om een continue afstemming tussen politie en Veilig Thuis enerzijds en Veilig Thuis en de overige betrokken organisaties anderzijds. Het is dus blijvend nodig om af te stemmen welke acties ondernomen moeten worden in het kader van de veiligheid en of en zo ja hoe deze mogelijk botsen met acties die moeten worden uitgevoerd in het kader van het feitenonderzoek. Een gesprek met ouders/verzorgers over te nemen acute maatregelen, moet bijvoorbeeld idealiter niet informatie bevatten die de politie nog in het kader van het onderzoek voor zich wil houden. Ook hierover is dus steeds goede afstemming nodig. Zie ook voor dit soort bespreekpunten bijlage 4 bij deze handreiking.

Interventies in het kader van structurele veiligheid

Als uiteindelijk het feitenonderzoek is afgerond, moet de Officier van Justitie beoordelen of er sprake is van voldoende bewijs voor één of meer strafbare feiten. Als dat het geval is, kan er een besluit worden genomen over de strafrechtelijke interventie. Deze interventie moet zoveel mogelijk aansluiten op wat nodig is om acuut en duurzaam tot veiligheid voor de betrokkenen te komen. Het veiligheidsplan van Veilig Thuis moet dan ook door de officier van justitie worden betrokken bij de beslissing over welke strafrechtelijke interventie wordt gekozen.

Het is van belang met elkaar de best passende interventie te kiezen. In sommige gevallen kan het beter zijn om een civielrechtelijke beschermingsmaatregel te kiezen omdat dat de grootste kans geeft op duurzame veiligheid. In andere gevallen is het beter om in het kader van een strafrechtelijke interventie toezicht door de reclassering op te leggen, met daarbij een verplichting aan de dader om zichzelf te laten behandelen. In alle gevallen is het dus nodig dat alle betrokkenen van elkaar weten wat een passende interventie zou zijn en wie deze gaat opleggen.

De manier waarop het overleg over de juiste interventie vormgegeven wordt en de plaats waar dat gehouden wordt, is per regio en per zaak verschillend. In sommige gevallen zal dit plaatsvinden op ZSM, in andere gevallen in een Veiligheidshuis en in weer andere gevallen tijdens een ad hoc bespreking. Mogelijk dat hiervoor in de toekomst meer heldere kaders worden gevonden. In de tussentijd rust op elke individuele professional de plicht om uit te (laten) zoeken wat de andere partners doen of van plan zijn om de duurzame veiligheid te vergroten. Veilig Thuis is hierin de spil.

Termijn voor afstemming onderzoek en interventies

De verschillende betrokken organisaties zijn gebonden aan verschillende (wettelijke) termijnen van handelen. Deze termijnen zijn door de wetgever niet op elkaar afgestemd. Samenwerking moet dus gebeuren met oog voor elkaars termijnen, terwijl tegelijkertijd het niet altijd mogelijk zal zijn om aan ieders termijnen tegemoet te komen. Dit maakt samenwerking nog complexer.

Vooralsnog is de enige oplossing voor dit probleem, om elkaar zeer goed op de hoogte te stellen te houden van de termijnen die gelden. Bijlage 7 geeft een overzicht van de op dit moment geldende (wettelijke) termijnen die door de verschillende organisaties moeten worden aangehouden.

INFORMATIE OVER DEZE HANDREIKING

Auteur:	Eva Kwakman	Openbaar Ministerie
De werkgroep:	Judith Kuipers	Veilig Thuis
	Ynske de Koning	Veilig Thuis
	Anke Ijzermans	Veilig Thuis, VVAK
	Pauline Klomp	Politie
	Inge Smeets	Politie
	Wineke Wichern	Openbaar Ministerie
	Meta Kuipers	Raad voor de Kinderbescherming
	Greetje Kamphorst	Raad voor de Kinderbescherming
	Bianca Poldervaart	Raad voor de Kinderbescherming
	Aleid de Booij	Forensisch Medisch Genootschap

Met medewerking van:

Vele medewerkers van Veilig Thuis, Politie, Raad voor de Kinderbescherming, Reclassering en Openbaar Ministerie
Centrum Seksueel Geweld (CSG)
Nederlands Forensisch Instituut (NFI)
Het landelijk expertisecentrum Kindermishandeling (LECK)
De vereniging voor vertrouwensartsen kindermishandeling (VVAK)
Kinder- & Jeugdtraumacentrum Haarlem (KJTC)
Landelijk expertisecentrum bijzondere zedenzaken politie (LEBZ)
Nederlands deskundigenregister (NRGD)

Een taxatiegesprek is een gesprek met een kind om op objectieve, gestructureerde en gestandaardiseerde wijze verheldering te krijgen over de betekenis van een vage onthulling. Het doel is om informatie te verzamelen op basis waar van de politie kan bepalen of een nader onderzoek met eventueel een verhoor door de politie nodig is. Niets minder, maar vooral ook niets meer. Dat betekent dat er geen vragen worden gesteld over tijdstippen, locaties of andere details. En ook dat een kind niet wordt geconfronteerd met verklaringen van anderen, inconsistenties binnen de verklaring van het kind zelf of aangetroffen bewijs.

Voorafgaand aan het voeren van dat gesprek, is van belang dat altijd overleg wordt gevoerd met de politie over de wijze waarop het gesprek gevoerd wordt. Dit overleg kan ook als uitkomst hebben dat de politie zelf het taxatiegesprek voert.

Taxatiegesprekken worden alleen gevoerd met kinderen die een redelijk taalniveau bezitten (taalbegrip en taalexpressie). Indien een kind in het dagelijks leven hulpmiddelen gebruikt ten behoeve van taalexpressie, worden deze indien nodig ingezet.

Aan strafrechtelijk bewijs worden hoge eisen gesteld. Een gesprek dat voorafgaat aan een strafrechtelijk onderzoek, moet aan diezelfde hoge eisen voldoen. Niet voldoen aan deze eisen kan tot gevolg hebben dat een strafrechtelijk traject niet meer mogelijk is. De belangrijkste eis aan een taxatiegesprek is dat het gevoerd wordt op een niet-sturende en niet-beïnvloedende manier²⁷. De officier van justitie en strafrechter moeten kunnen controleren of het taxatiegesprek op de juiste wijze is gevoerd. Daarom moet het taxatiegesprek altijd audiovisueel worden opgenomen en worden de opnames aan de politie verstrekt in gevallen waarin een strafrechtelijk onderzoek wordt gestart. De start en de afsluiting van het taxatiegesprek moeten op de opname zijn te horen/zien. Daarnaast wordt van het gesprek een verslag gemaakt. In het verslag worden zowel de letterlijke antwoorden van het kind als de letterlijke vragen van de taxateur verwerkt. In het verslag wordt ook de letterlijke niet heldere onthulling die aanleiding was voor het voeren van een taxatiegesprek vastgelegd. Ook aan degene die het gesprek voert, de zogenaamde taxateur, worden eisen gesteld. Deze moet zijn opgeleid en mag geen (behandel)relatie met het kind hebben.²⁸

Als uit een taxatiegesprek een heldere onthulling komt, dan wordt door de politie het onderzoek overgenomen en afhankelijk van de zaak zal in de meeste gevallen dan een studioverhoor volgen. Als er geen heldere onthulling komt, is een studioverhoor niet voor de hand liggend.

In beide gevallen loopt parallel aan het onderzoek de vraag naar de veiligheid van het kind. De uitkomst van het taxatiegesprek kan mede bepalend zijn voor de vraag welke veiligheidsmaatregelen genomen moeten worden. Daarnaast kan het nodig zijn om een uitgebreider gesprek te voeren met het kind ten behoeve van de verdere taxatie van de veiligheid, de noodzaak van behandeling en de diagnose. Als de politie ook bezig is met de zaak, vraagt de volgorde van deze gesprekken nauwkeurige afstemming, zodat beïnvloeding zoveel mogelijk wordt voorkomen en tegelijkertijd de veiligheid zo goed mogelijk kan worden gewaarborgd.

²⁷ Op dit moment zijn er twee opleidingen voor taxateur waar een model wordt geleerd dat is afgestemd op wat vervolgens door de politie in een studioverhoor wordt gedaan. Taxatiegesprekken die door getrainde mensen van deze opleidingen worden uitgevoerd, komen zoveel mogelijk tegemoet aan de eisen die eventueel later in een rechtszaak worden gesteld met betrekking tot eventuele beïnvloeding van slachtoffers.

²⁸ Er wordt op dit moment nagedacht over een kwaliteitskader voor (de opleiding van) taxateurs en over de noodzaak van één vastgesteld model. Contactpersonen hiervoor zijn Fabienne Adriaansen van Veilig Thuis en Jos Noordover van VGN. Daarnaast wordt gekeken of er gekomen kan worden tot een lijst van opgeleide taxateurs, die te raadplegen is, dit gebeurt door dezelfde mensen

BIJLAGE 2**De melding van Veilig Thuis aan de politie**

Melding gedaan door: <i>Naam melder</i> Op: <i>Datum melding</i>	
Het vermoeden	
Wat is er gebeurd?	
Wanneer is het gebeurd?	
Volgens wie is het gebeurd? <i>En waar baseert hij/zij dat op?</i>	
Wie is de vermoedelijke dader?	
Wie hebben mogelijk zelf de strafbare feiten waargenomen? <i>Namen, adressen, telefoonnummers en verhouding tot het gezin</i>	
Is met ouders/verzorgers gesproken? <i>Zo ja, door wie? Waarover? Is het gesprek vastgelegd? Zo ja, bijvoegen.</i>	
Letsel/symptomen	
Wie heeft als eerste het letsel/de symptomen bij het kind waargenomen en wanneer?	

Welke medicus heeft het letsel vastgesteld en wat is diens expertise?	
Is het letsel vastgelegd? Door wie en op welke wijze? <i>Zo ja, bijvoegen</i>	
Op basis waarvan is geoordeeld dat er (waarschijnlijk) geen sprake is van ziekte of aandoening? Op basis waarvan? Door wie? En wat is diens expertise? <i>Stukken bijvoegen</i>	
Welke mogelijke ziektes of aandoeningen kunnen eventueel toch het letsel/de symptomen verklaren?	
Onthulling kind	
Aan wie is de onthulling als eerste gedaan? <i>Naam, adres, telefoonnummer, relatie tot het kind</i>	
Wat was de precieze tekst van de onthulling?	
Is er gesproken met de persoon tegen wie de onthulling gedaan is? Zo ja, door wie? Is daar verslag van gemaakt? <i>Bijvoegen</i>	

Waarnemingen door derden	
Wie heeft de kindermishandeling waargenomen? <i>Naam, adres, telefoonnummer, relatie tot het kind</i>	
Wat heeft deze persoon waargenomen?	
Wanneer heeft deze persoon dit waargenomen?	
Bekentenis dader	
Wat heeft deze persoon gezegd over: <ul style="list-style-type: none"> - Wat er is gebeurd - Wanneer het is gebeurd - Ten opzichte van welk kind het is gebeurd - Wat het gevolg was van het handelen 	
Overige opmerkingen	
Welke onderzoekshandelingen zijn al uitgevoerd? Door wie? Met welke resultaten? <i>Verslag bijvoegen</i>	
Zijn er eerdere meldingen over dit kind en/of gezin? Zo ja welke, wanneer etc. <i>Waar nodig bijvoegen</i>	

**BIJLAGE 3 Onderzoeksbevoegdheden per organisatie
Waarover (dus) afstemmen**

Onderzoek	Politie ²⁹	Veilig Thuis	Vertrouwensarts	Forensisch arts ³⁰	RvdK
Eerste verhaal ouders/verzorgers aanhoren	√	√	√		√
Het kind vragen naar wat er is gebeurd	√	√	√		√
Het voeren van een taxatiegesprek	√	√	√		√
Nadere vragen stellen aan ouders/verzorgers; confronteren met onduidelijkheden/ discrepanties	√	√	√		√
Aan derden vragen stellen over de oorzaak van letsel	√	√	√		√
Aan derden vragen stellen over de omstandigheden waaronder het letsel zou zijn ontstaan	√	√	√		√
Aan derden vragen stellen over de opvoedsituatie	√	√	√		√

²⁹ In veel gevallen is hiervoor toestemming nodig van de Officier van Justitie of van de rechter

³⁰ Afhankelijk van het soort letsel gaat het hier om een forensisch arts in de regio of om een forensisch arts bij het NFI

Lichamelijk onderzoek uitvoeren			√	√	
Aanvullend medisch onderzoek laten doen (radiologie, serologie, skeletstatus, consultaties)			√		
Letsels vastleggen	√		√	√	
De mogelijke oorzaak van letsels inschatten op basis van het letsel zelf			√	√	
De mogelijke oorzaak van letsels inschatten op basis van een combinatie van letsels en het verhaal			√	√	
De mogelijke oorzaak van letsels inschatten op basis van eerder medisch onderzoek			√	√	
De mogelijke oorzaak van letsels inschatten op basis van het bekijken van de locatie waar het letsel zou zijn ontstaan			√	√	
Een woning of ander pand betreden om onderzoek te doen, zonder	√				

toestemming van de eigenaar					
Het nemen van foto's van de plaats waar het letsel mogelijk is ontstaan op een wijze dat deze in een rechtzaak gebruikt kunnen worden	√				
Rapporteren aan rechter of OvJ als deskundige over de oorzaak van een letsel				√	
Voorwerpen gebruiken als bewijs	√				
Gegevensdragers onderzoeken (telefoons, computers etc)	√				
Dossiers van andere professionals opvragen en gebruiken	√	√	√		√
Heimelijk video-opnames maken	√				
Heimelijk (telefoon) gesprekken afluisteren	√				

BIJLAGE 4 bespreekpunten afstemming onderzoek en veiligheid

In de afstemming over de kindermishandelingszaken, kan de volgende opsomming dienen ter ondersteuning van het gesprek. Mocht een gesprek vastlopen, dan kan gebruik gemaakt worden van de escalatiemogelijkheden zoals in de handreiking beschreven.

Over de verdenking:

- Welk strafbare feit is mogelijk aan de orde (artikelnummer + bestanddelen, denk ook aan doen-plegen, medeplegen etc etc)
- Waar is het vermoeden op gebaseerd bij aanvang van het onderzoek

Over de (medische) onderbouwing van de verdenking:

- Is er toestemming om de medische informatie te delen gevraagd/gegeven? Zo nee, wie regelt dat alsnog?
- Welke afspraken zijn met behandeld artsen en/of overige hulpverleners gemaakt over vastleggen van letsels en/of uitspraken van kind en/of ouders/verzorgers?
- Gaat het inderdaad om een voldoende stevig vermoeden van kindermishandeling? Welke alternatieve oorzaken voor het geconstateerde letsel kunnen aan de orde zijn? (bij twijfel raadpleegt de politie de FA)
- Is er een noodzaak voor nader forensisch onderzoek door het NFI zelf dan wel door een andere forensische arts en zo ja hoe en door wie? En zo ja, is daar toestemming voor van beide ouders?
- Is het nodig een deskundige te benoemen om een letselduidingsrapportage te schrijven? Zo ja: wie benoemt deze en welke vragen moeten aan de deskundige worden gesteld?

Over sporen, locatie-onderzoek en gegevensdragers:

- Welke sporen of gegevensdragers zijn mogelijk bewijzend of ontkrachtend voor het vermoeden? Wie draagt zorg voor in beslag name of onderzoek en wanneer?
- Is het nodig onderzoek te doen op de plaats waar het letsel zou zijn ontstaan, wie gaat dat doen, hoe wordt eea vastgelegd? Foto's maken van situatie ter plaatse
- Onderzoek van de woning

Over de verklaringen die er zijn of nog moeten komen:

- Zijn ouders/verzorgers tot op dit moment meewerkend? Waar blijkt dat uit?
- Wat wordt er op dit moment verteld aan het kind en/of de ouders/verzorgers over de stappen die nu gezet worden en door wie? En hoe wordt dat vastgelegd?
- Zijn er risico's op beïnvloeding van getuigen of verdachten? Zo ja, welke risico's zijn dat en wat is er nodig om dat te voorkomen? (NB geen daderinformatie delen!)
- Wie gaat wanneer waarover met wie in gesprek?
- Wat is de eerste onthulling van het kind geweest over het ontstaan van het letsel? Bij wie is deze onthulling gedaan? Is die persoon al gehoord, zo nee, wie gaat dat doen?
- Kan het kind gehoord worden over het ontstaan van het letsel? Zo ja, wie gaat dat doen en hoe wordt dat vastgelegd
-

Over de afstemming in de zaak na het eerste overleg:

- Wie met wie wanneer overleg heeft over de afstemming in de zaak
- Welke onderzoeksresultaten bij voorkeur gedeeld moeten worden met wie door wie

Over de veiligheid:

- Welke tijdelijke maatregelen zijn inmiddels genomen en door wie
- Tot wanneer zijn de maatregelen in werking, op welk moment is er een herbeoordeling
- Wat is er nodig ter onderbouwing van die herbeoordeling
- Wie van de partijen is eerste aanspreekpunt voor het totaal aan veiligheidsmaatregelen
- Wie belt wie wanneer als er iets verandert in de mate van onveiligheid
- Welke maatregelen zijn op de langere duur (waarschijnlijk) noodzakelijk
- Welke mate van onderbouwing is nodig voor die lange-termijn maatregelen
- Wie is in de tussentijd – totdat de maatregelen zijn opgelegd – aanspreekpunt
- Wie belt wie in als er intussen zaken veranderen

Over de termijnen:

- Welke termijnen moeten in deze zaak echt gehaald worden en gaat dat lukken?
- Hoe zijn eventuele problemen die ontstaan door de verschillende termijnen, in dit geval op te lossen?

BIJLAGE 5 Plan van aanpak van politie voor het OM

Het plan van aanpak van de politie ten behoeve van de OvJ staat in BVH en bevat de volgende onderwerpen:

- Naar welk strafbare feit onderzoek wordt gedaan
- Op welke feiten de verdenking tot op heden is gebaseerd
- Welke onderzoekshandelingen er tot nu toe zijn uitgevoerd, door wie en wat de resultaten daarvan zijn
- Welke onderzoekshandelingen nog moeten worden uitgevoerd, door wie en wanneer dat gaat gebeuren
- Of er bijzonderheden zijn, zoals mogelijk openstaande alternatieve scenario's. Als daarvan sprake is, wordt aangegeven welke onderzoekshandelingen er worden uitgevoerd om deze alternatieve scenario's te onderbouwen en/of te ontkrachten
- Welke uitkomsten van het onderzoek bij voorkeur op korte termijn gedeeld zouden moeten kunnen worden met Veilig Thuis en waarom dit noodzakelijk is voor de veiligheid van de betrokken personen³¹

³¹ Dit is het toetsingskader vanuit de WPG en de WSJG voor het delen van (onderzoeks)informatie

Strafrechtelijke interventies**straffen (verging) – met mogelijkheid tot het opleggen van een deels voorwaardelijke straf**

- detentie
- taakstraf: bij volwassenen kan dit enkel een werkstraf zijn. Max 240 uur, door OM: max 60 uur;
- geldboete;
- strafbeschikking (voor feiten met max GS van 6 jaar)
 - werkstraf (max 120 uur),
 - transactie,
 - schadevergoedingsmaatregel,
 - OBM, voorwaardelijk sepot)
- voorwaardelijk sepot;
- bijkomende straffen
 - ontzegging uit een recht
 - ontzetting uit beroep of ambt
 - verbeurdverklaring
 - openbaarmaking van het vonnis

maatregelen (beveiliging van de maatschappij en rechtsherstel)

- gedragsaanwijzing;
- vrijheidsbeperkende maatregel (38 Sv) – kan ook bij overtredingen, met vervangende hechtenis, max 6 mnd – heft de verplichtingen niet op
- PIJ (12-18 jr)/TBS;
- plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis (igv ontoerekeningsvatbaarheid);
- ISD (plaatsing in een inrichting stelselmatige daders) Max 2 jaar, alleen bij VH-feiten, in de afgelopen 5 jaar minimaal 3 x eerder onherroepelijk veroordeeld en ook getuld;
- schadevergoedingsmaatregel (incl conservatoir beslag tbv slachtoffers). Jeugd: jongeren vanaf 14 jaar;
- onttrekking aan het verkeer;
- ontneming wederrechtelijk verkregen voordeel;
- maatregel hulp en steun (bij OTP, bij schorsing VH, als voorwaarde bij een (deels) voorwaardelijke taakstraf, jeugddetentie of PIJ). Max 2 jaar, bij OTP max 6 mnd

bijzondere voorwaarden (bij vonnis, bij schorsing, bij voorwaardelijk sepot, bij VI)

- schadevergoeding/herstel/storting in een schadefonds;
- vrijheidsbeperkende voorwaarden (contactverbod, locatieverbod, meldplicht, alcohol- en drugsverbod incl urinecontrole):
- ontzetting uit beroep of ambt
- elektronisch toezicht. Alleen zinvol icm 1 of meerdere vrijheidsbeperkende voorwaarden;
- controle van gegevensdragers (bij zeden)

- verplichte behandeling
- verplichting zich onder behandeling te stellen van een deskundige of zorginstelling;
- het verblijven in een instelling voor begeleid wonen of maatschappelijke opvang;
- gedragsinterventies

Bestuursrechtelijke interventies

(door de burgemeester. Of in geval van het huurrecht door de woningcoöperatie)

- huisverbod – kan tegelijkertijd met een gedragsaanwijzing
- gebiedsverbod/wijkverbod (ogv de Voetbalwet)
- groepsverbod (ogv de Voetbalwet)
- meldplicht (ogv de Voetbalwet)
- begeleidingsplicht (ogv de Voetbalwet)
- huurrecht: traject van ingebrekestelling en in uiterste geval ontbinding van de huurovereenkomst igv overlast of huuroverlast
- reïntegratietrajecten ex-gedetineerden
- inbewaringstelling (ibs) – igv een psychische noodsituatie

Civielrechtelijke interventies

- plaatsing BOPZ
- (voorlopige) OTS – begeleiding door een gezinsvoogd
- UHP – voor maximaal 1 jaar en kan telkens worden verlengd met een jaar
- gesloten UHP (gesloten jeugdhulp) – kan ook een voorlopige of voorwaardelijke machtiging zijn voor de duur van 4 wkn
- gezagsbeëindigende maatregel
- (voorlopige) / (tijdelijke) voogdijmaatregel -

Interventies op vrijwillige basis gericht op veiligheid (veiligheidsplanning)

NB vrijwillige interventies zijn niet per se vrijblijvend. Er kan bijvoorbeeld afgesproken worden dat bij niet-nakoming een (V)OTS zal worden aangevraagd.

- toezicht en begeleiding
- Veiligheidsinschatting bij betrokkenen thuis
- Opstellen veiligheidsafspraken:
 - Afspraken over verblijfplaats kinderen
 - Afspraken over wie, wanneer, waar voor kinderen zorgt.
 - toezicht en begeleiding
 - gedragsaanwijzingen voor betrokkenen
 - omgang met niet verzorgende ouder
- netwerkberaad (persoonlijk en ketenpartners)
- inzet pleeggezin/ verblijf
- gedragsinterventies
- mediation

BIJLAGE 7

Termijnen

Dit zijn de termijnen die op dit moment zijn vastgelegd in ieders eigen, wetten, werkprocessen. Uit de opsomming volgt meteen dat dit geen ideale afstemming kan opleveren: de ene organisatie moet wettelijk gezien eerder klaar zijn dan de ander, terwijl we van elkaars informatie afhankelijk zijn. Probeer zoveel mogelijk in onderling overleg voor deze kwestie oplossingen te zoeken per zaak. En meld aan je vertegenwoordigers van het landelijk overleg waar eventuele problemen ontstaan, zodat deze de komende tijd met onderbouwing kunnen worden geadresseerd. Bij problemen in een concrete zaak, kan gebruikt gemaakt worden van de escalatie zoals beschreven in de handreiking.

Veilig Thuis

5 werkdagen	na melding	Triage
10 wk	na melding	Afronden onderzoek en eventueel overdragen

Politie

9 uur	na aanhouding	Besluit over inverzekeringstelling ³²
14 dgn	na aangifte/melding	Plan van aanpak naar OvJ ³³
6 mnd	na aangifte	Dossier naar OvJ
30 dgn	na verhoor verdachte	Insturen zaak naar Openbaar Ministerie ³⁴
2 weken	na melding	studioverhoor

Openbaar Ministerie

3 dgn	na aanhouding	Besluit over wel/niet voorgeleiding ³⁵
14 dgn	na ontvangst plan politie	Akkoord op plan politie of aanpassing ³⁶
60 dgn	na ontvangst pv politie	Beoordeling zaak en bepalen afdoeningsrichting ³⁷
6 mnd	na ontvangst pv politie	Als zaak naar zitting: zittingsdatum ³⁸

Reclassering

Dag van voorgeleiding	Advies mbt voorgeleiding (opdracht OM 24 uur eerder)
24 uur voor raadkamer	Advies over voorlopige hechtenis (opdr OM 7 dgn ervoor)
Dag van supersnelrechtzitting 9.00 uur	Afdoeningsadvies (opdracht OM 3 dgn voor zitting)
2 dgn voor snelrechtzitting	Afdoeningsadvies (opdracht OM 14 dgn voor zitting)
1 week voor OM-zitting	Afdoeningsadvies (opdracht OM 28 dgn voor zitting)
14 dagen voor reguliere zitting	Afdoeningsadvies (opdracht OM 10 weken voor zitting)

³² Volgt uit wetboek van strafvordering

³³ Huidige afspraak in zedenzaken, mogelijk van toepassing op kindermishandeling later

³⁴ Werkafspraken OM-politie in alle zaken

³⁵ Volgt uit wetboek van strafvordering

³⁶ Huidige afspraken in zedenzaken, mogelijk van toepassing op kindermishandeling later

³⁷ Geldt op dit moment voor zedenzaken, die gaan niet via ZSM

³⁸ Geldt op dit moment voor zedenzaken, die gaan niet via ZSM

Raad voor de Kinderbescherming

Geen termijn

onderzoek naar beschermingsmaatregel afgerond

ZSM³⁹

9 uur na aanhouding verdachte

Beslissing over afdoeningsrichting door OM
Na raadplegen RvdK en Reclassering

Rechtbank

3 dgn na aanhouding⁴⁰

Besluit over vasthouden na voorgeleiding

14 dgn na aanhouding

Besluit over langere hechtenis maximaal 90 dagen

104 dgn na aanhouding

Evt pro forma zitting en besluit over verlenging hechtenis
Of inhoudelijke zitting met besluit over straf, eventueel
dadelijk tenuitvoer gelegd

Geen vaste termijn

Besluit over houdbaarheid huisverbod

14 dagen na huisverbod

Besluit over verlenging

Telefonisch onmiddellijk

Besluit over voorlopige ondertoezichtstelling en/of VUHP

Geen vaste termijn

Besluit over OTS/UHP

³⁹ ZSM wordt gebruikt voor bijna alle strafzaken, met uitzondering van zaken waarin door de recherche onderzoek is gedaan. Precieze afspraken over het punt van instroom, verschillen op dit moment nog per parket.

⁴⁰ Er zijn geen regels over hoe lang het mag duren voordat een zaak op zitting wordt gebracht waarin een verdachte niet vastzit.